



Vlaams
Parlement

ingediend op **41** (2014-2015) – Nr. 3
4 juni 2015 (2014-2015)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Axel Ronse

over het Jaarverslag 2014
van de Vlaamse Ombudsdienst

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts.

Vaste leden:

de heren Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;

de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;

de heer Rob Beenders, mevrouw Ingrid Lieten;

de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Plaatsvervangers:

de heer Jelle Engelbosch, mevrouw Sofie Joosen, de heren Jos Lantmeeters, Jan Peumans, de dames Grete Remen, Sabine Vermeulen;

mevrouw Sonja Claes, de heren Jos De Meyer, Bart Dochy, mevrouw Katrien Partyka;

de heren Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;

mevrouw Els Robeyns, de heer Bruno Tobback;

de heer Johan Danen.

Toegevoegde leden:

de heer Stefaan Sintobin.

Documenten in het dossier:

- 41** (2014-2015) – Nr. 1: Jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst
– Nr. 2: Verslag

INHOUD

I. Toelichting door de Vlaamse Ombudsdienst	4
1. Inleiding door Bart Weekers, Vlaams ombudsman	4
2. Uiteenzetting door Sarah Tak, onderzoeker	5
II. Repliek van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw	6
III. Bespreking	7
Gebruikte afkortingen	12
Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn besprak op 5 mei 2015 het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst in aanwezigheid van Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, Bart Weekers, Vlaams ombudsman en Sarah Tak, onderzoeker Vlaamse Ombudsdienst

Ter voorbereiding van de vergadering werden de opmerkingen van de Vlaamse Ombudsdienst uit het jaarverslag, die betrekking hebben op het beleidsdomein van de commissie, in een geactualiseerde nota samengebracht. Deze is terug te vinden als bijlage op de [dossierpagina](#) van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting door de Vlaamse Ombudsdienst

1. Inleiding door Bart Weekers, Vlaams ombudsman

Bart Weekers, Vlaams ombudsman, herinnert er aan dat er bij zijn vorige toelichting in deze commissie net voor de herfstvakantie 2014 werd gesproken over de rol van de gemeenten en hoe zij de gemeentelijke autonomie invullen. Er wordt van de gemeenten verwacht dat ze de rol van de autonomie in ruimtelijke ordening en leefmilieu kwaliteitsvol opnemen. Een aantal elementen zal vandaag opnieuw aan bod komen.

Een centrale ombudsdienst kan niet alle ongenoegen monitoren. Er zijn kwaliteitssystemen die perfect combineerbaar zijn met andere principes zoals autonomie. Er is een eerste lijn die klachten behandelt. Dit wordt jaarlijks nagekeken en positief gestimuleerd om beter te worden. In 2014 waren er 51.000 klachten die via de rapportages tot bij de ombudsdienst kwamen. In het jaarverslag wordt dit gezien als een soort praktijktest. Er is heel wat input door de burger die zijn onvrede meedeelt over zaken met betrekking tot het milieu, de ruimtelijke ordening, de omgeving enzovoort. Er waren over die bevoegdheden ongeveer 2600 klachten. In een dergelijk kwaliteitssysteem zijn er verschillende niveaus van vragen en antwoorden. Veel kan worden opgelost door te luisteren en te informeren. Verschillende overheidsdiensten die actief zijn in het domein Leefmilieu en Natuur zijn daar goede voorbeelden van. Verschillende diensten maken ook gebruik van de servicemeter die de ombudsdienst in 2014 ter beschikking stelde. De diensten kunnen zich daarmee zelf benchmarken en kijken hoe ze met signalen van onvrede omgaan. Die praktijken worden in het jaarverslag beschreven. De VLM wordt daarin aangehaald als een voorbeeld van een goede dienst. Ook Aquafin is een goed voorbeeld.

Een klachtenbehandelaar vertrekt vanuit de informatieve rol en het goed luisteren. Hij tracht zich te beperken tot opmerkingen over de werking. Bij Aquafin worden door de klachtenbehandelaar ook andere zaken opgemerkt bij de klachtenbehandeling. Door rioleringswerken ontstaat er hinder bij de omwonenden. Het Aquafin-rapport vermeldt dat de handelaars moeite hebben met de zevendagentermijn van de compensatieregeling. Dat is een beleidsopmerking. De klachtenbehandelaar vervult hiermee zijn signaalfunctie. Dat is positief. De beleidsbeslissing over de termijn moet uiteindelijk binnen het beleidsdomein Economie worden genomen. Als Aquafin zoiets signaleert, zal dat wellicht ook gelden voor de openbare werken die het agentschap Wegen en Verkeer uitvoert. Zo ontstaat er een analyse op basis van de ontvangen signalen.

De klachten van de ombudsdienst beperken zich niet tot de verschillende onderdelen van de overheid. Onlangs werd in de commissie Mobiliteit een deel van het jaarverslag besproken dat ging over lawaai door wegverkeer. Het is iets dat in het klachtenbeeld opviel. Het werd ter attentie van de commissie Mobiliteit wat verder uitgewerkt. Het is een hoofdstuk waarin een analyse wordt gemaakt en waarin de vaststelling wordt aangereikt dat er veel signalen zijn over het kader rond

wegverkeerslawaaï en de manier waarop erop wordt gereageerd. Het is bedoeld om zo het debat te (helpen) voeden en een problematiek aan te duiden die verdere opvolging verdient.

Er zijn vaak klachten in verband met water. De Watergroep werkt op vele vlakken goed met de klachtenbehandeling. Er zijn stappen vooruit gezet in verband met het kader rond het waterverkoopreglement. De laatste maanden werd verder gewerkt aan het dossier van de abnormaal hoge facturen. Er is daar vooruitgang. Momenteel worden de verschillende watermaatschappijen vergeleken. Het aanvoelen was dat De Watergroep strikter was dan de andere watermaatschappijen. De cijfers komen binnen. Er is een vooruitgang maar er kan nog niet blindelings worden voortgegaan op de oordelen van de watermaatschappijen, wat uiteindelijk de bedoeling moet zijn. Doorheen de klachtenrapporten kunnen ook andere zaken worden opgemerkt. De Watergroep werkt met een compensatie van 25 euro voor een trage klachtenbehandeling. Zo kan het dat er gedurende drie weken een kookadvies voor het water geldt zonder dat daar een compensatie van 25 euro voor kan worden gegeven, terwijl er voor een te late behandeling van een klacht daarover wel 25 euro kan worden uitbetaald. Dat is een merkwaardige vaststelling die intern met De Watergroep wordt besproken. Ze gaan dan met de watersector op zoek naar gedragen systemen om bijvoorbeeld om te gaan met de compensatie van storingen in de dienstverlening.

2. Uiteenzetting door Sarah Tak, onderzoeker

Sarah Tak verwijst naar de bespreking in deze commissie in 2014 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014, nr. 41/5). Er werden toen twee boetes vergeleken. Een glaswolbedrijf kreeg een boete voor het jarenlang niet naleven van de milieuwetgeving en een particulier kreeg een boete voor het niet naleven van de EPC-regelgeving. De ombudsdienst vond dat beide gevallen niet in evenwicht waren. De boete voor het bedrijf was relatief laag, terwijl die voor de particulier relatief hoog was. Voor het bedrijf werd rekening gehouden met milderende omstandigheden. De particulier kreeg zijn boete zonder dat er rekening werd gehouden met latere ingrepen. De minister verklaarde dat ze daar voor een stuk afhankelijk was van het parket in die zin dat de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer slechts een bestuurlijke boete kan opleggen wanneer de procureur des Konings geen strafrechtelijke behandeling start.

Dit jaar wordt ingezoomd op de fase van de bestuurlijke remediëring door de gewestelijke inspectiediensten, namelijk de milieu-inspectie en de inspectie RWO. Een Limburgs composteringsbedrijf startte begin jaren 90. In 2014 kwam een eerste klacht bij de ombudsdienst binnen. Het ging over een dossier dat al jarenlang bij de milieu-inspectie bekend was. De eerste klachten over geurhinder dateerden van 1996, waarna een intensief begeleidings- en controletraject werd opgezet door de milieu-inspectie. In de periode 1996-2014 werden meer dan 300 inspecties uitgevoerd en een aantal aanmaningen en pv's uitgeschreven. De klachten over geurhinder stopten evenwel pas in 2014. Zo heeft het bedrijf al die jaren 'gratis' de milieuregelgeving overtreden.

De jaarverslagen van de milieu-inspectie werden door de ombudsdienst onderzocht. Welke instrumenten werden ingezet? De milieu-inspectie opteert ervoor het zachte instrumentarium (zoals aanmaningen en raadgevingen) te gebruiken. De inspectie staat blijkbaar huiverachtig tegenover het gebruik van andere instrumenten zoals de bestuurlijke maatregelen (bevel tot staking, regularisatie enzovoort). In 2013 werden er veertien bevelen tot staking uitgevaardigd, drie keer in combinatie met een bevel tot regularisatie. Dat zijn opvallend lage cijfers in verhouding tot het totaal aantal inspecties dat in hetzelfde jaar 12.000 bedroeg. Er werden 900 raadgevingen en aanmaningen geformuleerd en 426 pv's opgesteld. Dit beperkt gebruik van de vermelde bestuurlijke maatregelen is te betreuren omdat

het doel van die maatregelen is om terug te keren naar de normconformiteit. Ze hebben niet tot doel leed toe te voegen, ze hebben geen punitief karakter. Het is volgens de ombudsdienst dus aanbevelingswaardig om die sneller in te zetten, zeker vanuit het standpunt van de burger.

Over de inspectie RWO komen er dan klachten omdat die te kordaat zou zijn. Op basis van de binnengekomen klachten kan de ombudsdienst dit niet onderschrijven. Het is logisch dat een inspectiedienst als te kordaat wordt gepercipieerd. De geïnspecteerde zal zich snel te kordaat behandeld voelen. Het is ook vreemd dat er over de milieu-inspectie nooit een klacht was over een te kordaat optreden.

Er was in het domein Ruimtelijke Ordening een klacht over de indoorwaterattractie van Plopsaland. Ze hadden een bouwvergunning maar wachtten de milieuvergunning niet af om met de bouw te starten. Dit werd door een burger aan de inspectiediensten gesignaleerd. In eerste instantie moet de gemeente daarin optreden. De gemeente liet weten constructief in dialoog te zijn met de exploitant en liet na handhavend op te treden. Hierdoor kon Plopsaland veel eerder het attractiepark exploiteren. Op die manier wordt het 'level playing field' tussen verschillende economische actoren verstoord. Het biedt een enorm economisch voordeel aan actoren die de regelgeving niet naleven.

In het regeerakkoord staat dat de Vlaamse Regering de intentie heeft om de handhavingsprocedures op elkaar af te stemmen. Vanuit het standpunt van de klagende burger wil de ombudsdienst aanbevelen om dat richting kordaat handhavend optreden te doen.

II. Replik van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, vindt dat het standpunt van ombudsdienst erop neerkomt dat de inspectie van Ruimtelijke Ordening te kordaat is en de inspectie van Leefmilieu te laks. Het departement evolueert naar een omgevingsdepartement waar er voor gekozen is om de inspectiediensten samen te brengen opdat beide beter op elkaar afgestemd zouden zijn. Ook inzake de omgevingsvergunning is er voor gekozen om een gelijkaardige piste te doorlopen als de bestuurlijke handhaving die in leefmilieu al bestond. Zo kunnen een aantal van de aangekaarte problemen worden aangepakt.

Er is het handhavingsprogramma waarin jaarlijks een aantal topprioriteiten worden vastgelegd voor ruimtelijke ordening en leefmilieu. Er moet rekening worden gehouden met de milieurelevantie, de impact op de omgeving en de aanwezige hinder.

Een aantal zaken wordt lokaal gehandhaafd. Er wordt zoveel mogelijk voorzien in begeleiding, opleiding, het openstellen van de handhavingsprogramma's enzovoort. Het proportionaliteitsbeginsel is essentieel. Soms kunnen zachte instrumenten sneller tot resultaat leiden dan harde maatregelen. Het hangt vaak af van de situatie en de personen die de situatie moeten inschatten.

De minister is van oordeel dat de vaststellingen van de ombudsdienst grotendeels zullen worden opgelost door de omgevingsvergunning en het Departement Omgeving waar de inspectiediensten worden samengebracht.

III. Bespreking

Lode Ceyssens vindt dat uit de klachtenregistratie van de ombudsdienst lessen moeten worden getrokken voor het nemen van beleidsbeslissingen. De keuze voor het thema handhaving is qua timing goed gekozen omdat we naar een omgevingshandhaving evolueren. De vraag is welke conclusies er moeten worden getrokken. De ombudsdienst gaf aan dat het misschien best in de richting van ruimtelijke ordening zou gaan. Hij wil dit nuanceren.

Het verslag van de ombudsdienst vermeldt in verband met de milieu-inspectie: "Het valt de Vlaamse Ombudsdienst jaar na jaar op dat een klager over milieu-hinder vaak lang moet wachten op een alomvattende oplossing. En dat Milieu-Inspectie veel geduld lijkt te hebben met het bedrijf dat de problemen veroorzaakt, en vaak investeert in een intensief controle- en begeleidingstraject.". Hij is van oordeel dat er geen bezwaar kan zijn dat er in een intensief controle- en begeleidingstraject wordt geïnvesteerd. Een milieudelict en een bouwovertreiding zijn wel twee verschillende zaken. Een bouw misdrijf is relatief eenvoudig vast te stellen door de lokale overheid. Voor milieumisdrijven is dat veel moeilijker. Daar moet rekening mee worden gehouden als de vergelijking wordt gemaakt tussen een bouw- en een milieumisdrijf.

Bij ruimtelijke ordening vermeldt het verslag van de ombudsdienst: "De entiteiten, bevoegd voor ruimtelijke ordening, registreren weinig klachten over de eigen werking, al zit de doorgedreven subsidiariteit daar natuurlijk voor iets tussen. Zij hebben ook nog niet de stap gezet naar een geïntegreerd klachtenrapport. Als hoofdreden wordt gewezen op de nakende samenvloeiing met de milieudiensten tot één omgevingsadministratie.". De voorganger van de huidige ombudsman hamerde er altijd op dat de entiteiten van RWO slecht scoorden wat betreft klachten erkenning en klachtenregistratie. Is het geloofwaardig dat er voor de inspectie RWO in 2014 maar elf klachten waren waarvan drie op aangeven van de ombudsdienst? Er zouden maar vijf klachten geweest zijn over het Departement Ruimte Vlaanderen en twintig over het agentschap Onroerend Erfgoed. Hij concludeert dat ze slecht scoren op het vlak van registratie van klachten.

Hij is akkoord met het standpunt dat iemand die geïnspecteerd wordt van oordeel is dat de inspectie te kortdaat is. De inspectie RWO was in de commissie om het handhavingsplan toe te lichten (gedachtewisseling over de beheersovereenkomst 2011-2015 tussen de Vlaamse Regering en het agentschap Inspectie Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, *Parl.St.* VI.Parl. 2010-11, nr. 1064/1). Hij vroeg de toelichter of het (estafette)stokje op de slide een matras moest voorstellen. Er werd een oplijsting gemaakt van hoe er met klachten wordt omgegaan. De repressie was het allerlaatste instrument. Hij stelt echter vast dat de minnelijke schikking weinig gebruikt wordt in de ruimtelijke ordening. Hij stelde in de vorige legislatuur een vraag om uitleg over de hypotheek die er gelegd werd bij bouw misdrijven (*Hand.* VI.Parl. 2010-11, nr. C84 12, pag. 12). Dit heeft soms gevolgen voor broers en zussen die helemaal niets te maken hebben met bouw inbreuken en daardoor hun pand onverkoopbaar zagen worden. De hypotheek is een indekking tegen de ambtshalve uitvoering die al tien jaar niet meer gebeurt. Volgens Lode Ceyssens is de hypotheek niet meer dan een drukingsmiddel.

De conclusie wordt voorgelegd dat er naar een snoeiharde handhaving moet worden gegaan. Deze voorbeelden nuanceren dit. Zo waren er ook vragen over uitlokking door de inspectiediensten. De Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid werd opgericht om te oordelen voor de inspectiediensten wat opportuun is om te vervolgen en wat niet. Zijn allereerste actuele vraag was gericht aan de minister van Ruimtelijke Ordening over de reden waarom de inspectie RWO prejudiciële vragen stelde over de Codex Ruimtelijke Ordening (actuele vraag van 28 oktober

2009, *Hand. VI.Parl. 2009-10*, nr. 6, pag. 14). Heel het Vlaams Parlement was verontwaardigd dat de inspectie RWO prejudiciële vragen stelde over een codex die door een meerderheid in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, met als doel er de bodem onderuit te halen.

Handhaving is een aartsmoeilijke oefening. Het gaat over rechtvaardigheid en rechtszekerheid. Dit zijn zaken die met elkaar moeten worden verzoend. Vlaanderen moet er in slagen om stedenbouwkundige overtredingen direct aan te pakken en niet met een vertraging van decennia. De aanpak van het misdrijf moet stroken met de ernst ervan. De afstemming van de handhavingsinstrumenten is de voorliggende uitdaging. Die afstemming zal nog klein bier zijn in vergelijking met de rest, als er geen correcte houding is van diegenen die de instrumenten moeten inzetten. Dit is geen pleidooi om politici te laten beslissen over wie wel en niet vervolgd moet worden, maar de autonomie die sommigen krijgen om aan handhaving te doen mag op geen enkel moment misbruikt worden om zich in de plaats te stellen van de decreetgever. Deze opmerkingen moeten worden meegenomen vooraleer er kan worden geconcludeerd dat er bij een samengaan van milieu- en ruimtelijkeordeningshandhaving eerder moet worden gekeken naar het luik Ruimtelijke Ordening.

Axel Ronse waarschuwt voor het vervallen in simplismen. Het lijkt hem door de grote hervormingen op weg naar het omgevingsverhaal moeilijk de handhaving door Ruimte en Milieu te beoordelen. De insteken van de ombudsdienst zijn belangrijk om mee te nemen in de discussies en debatten die in deze commissie zullen volgen, onder meer naar aanleiding van het voorstel van handhavingsprogramma van de Vlaamse Regering.

In dit kader verwijst hij naar zijn recente vraag om uitleg over de meervoudige boetes bij inbreuken op een stakingsbevel uitgevaardigd door een stedenbouwkundig inspecteur, hetgeen niet alleen streng maar soms ook onrechtvaardig is (vraag om uitleg van 4 november 2014, *Hand. VI.Parl. 2014-15*, C43, pag. 13). Zo werden bij een restaurant inbreuken beboet in hoofde van de zaakvoerder, zijn echtgenote, de vennootschap, de architect en de eigenaar van de grond. De minister verwees daar naar het handhavingsprogramma.

De inkomenscompensatie is in het regeerakkoord opgenomen. Het bepaalt dat de sluitingsverplichting wordt geschrapt. Er worden heel wat inspanningen door AWW gedaan om openbare werken en wegenwerken op een degelijke manier uit te voeren. Om een gescheiden rioleringsstelsel aan te leggen of een weginfrastructuur te wijzigen moeten tal van nutsmaatschappijen worden gecontacteerd. Ze zijn met veel en er is daar weinig grip op. Ze reageren vrij laat. Ze stellen niet dezelfde aannemer aan waardoor het proces, dat aan de handelaars wordt bekendgemaakt, in de war wordt gestuurd niettegenstaande de bouwheer alle mogelijke stappen heeft ondernomen om dat te vermijden. Dit verdient een verdere bespreking.

Het viel *Hermes Sanctorum-Vandevoorde* op dat de ombudsdienst van oordeel is dat het instrumentarium bestuurlijke maatregelen weinig wordt ingezet. Hij vindt dat verbazend. Dat instrumentarium werd opgesteld om lange juridische trajecten te vermijden. Het is dan ook verwonderlijk dat er weinig gebruik van wordt gemaakt. De vaststelling is gebaseerd op feiten. De oorzaken voor het weinig gebruik, zijn vaag. Er zijn drie mogelijkheden. Ten eerste: het merendeel van de gevallen houdt een laag milieurisico in. Harde maatregelen zijn in die gevallen niet verantwoord. Ten tweede: de zachte maatregelen werken waardoor de harde maatregelen niet nodig zijn. Tot slot is er de mogelijkheid dat de harde maatregelen te weinig worden gebruikt. De ombudsman zit eerder op deze laatste piste, de minister eerder op de tweede. Hij kan op dit ogenblik moeilijk inschatten wat de correcte analyse is. Als de minister tegenwerpt dat de harde maatregelen niet altijd noodzakelijk zijn, rijst de vraag waarop dat standpunt gebaseerd is. Waarschijnlijk is dat op basis

van een analyse van feiten door de milieu-inspectie. In dat geval zou hij graag de feiten kennen.

Er komen veel klachten terecht bij parlementsleden. Een frequent voorkomende klacht gaat over het stookoliefonds (Fonds Bodemsanering Gasolietanks). Dit ontbreekt in het verslag van de ombudsdienst. Dat fonds zal in 2016 geoperationaliseerd worden. Zijn daar dan geen klachten meer over? Kan daar wat meer informatie over worden gegeven?

Bart Nevens citeert uit het verslag van de ombudsdienst over geluidshinder: "Zoals u verder zal kunnen lezen, ziet de Vlaamse Ombudsdienst uitgerekend dat thema als rode draad in de verschillende klachtenrapporten van het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken. Geluidshinder komt in elk rapport wel ergens aan bod en blijft ook bij de ombudsman hoge toppen scheren." De ombudsman zei in zijn inleiding dat hij hierop dieper is ingegaan in de commissie Mobiliteit en Openbare Werken. Het kader dat nodig is om te vermijden dat er klachten zijn over geluid, moet in deze commissie Leefmilieu worden behandeld. Vlaanderen loopt achter in de uitvoering van omgevingslawaaï. De minister heeft op vraag van Europa de contouren van geluidshinder in kaart gebracht. Dit is tien jaar geleden. Vlaanderen heeft nog niet veel gedaan om de milieukwaliteitsnormen vast te stellen voor omgevingslawaaï. Welke verklaring kan de minister hiervoor geven? Komt er verandering in dit dossier? Zo neen, is er iets wat de zaken blokkeert? Wat is de timing voor de milieukwaliteitsnormen?

Er is een duidelijk regelgevend kader nodig omdat de huidige situaties niet eenduidig kunnen worden beoordeeld. Zal de minister zo een plan uitwerken opdat de klachten kunnen worden behandeld? Momenteel moeten de klachten worden doorverwezen, is er geen houvast om de klachten over geluidshinder naar behoren te behandelen en te verwerken. Uit het verslag van de ombudsdienst kan worden afgeleid, dat er nood is aan een uniform normenkader voor geluidsoverlast bij nieuwe wegenprojecten. Dat maakt deel uit van Openbare Werken en Mobiliteit, maar het kader zal van Leefmilieu moeten komen. Welke maatregelen ziet de minister om dat kader tot stand te brengen?

Sarah Tak stelt dat de ombudsdienst de investering van de overheid in een intensief controle- en begeleidingstraject een goede zaak vindt. Als er echter naar het voorbeeld van het Limburgs compostbedrijf wordt gekeken dat twintig jaar aansloopte, dan rijst de vraag of het niet sneller kan en met welke instrumenten dit gerealiseerd kan worden. Daar biedt het instrument van de bestuurlijke maatregelen kansen. Ze hebben een remediërend doel.

Overtredingen van milieuregelgeving zijn inderdaad soms moeilijk vast te stellen. De cijfers uit het jaarverslag van de milieu-inspectie tonen aan dat er 900 raadgevingen en aanmaningen waren en 426 pv's werden opgesteld. Een pv kan enkel worden opgesteld als er een overtreding is. In die gevallen werd er wel degelijk een overtreding vastgesteld.

De conclusie is niet dat moet worden overgegaan tot snoeiharde handhaving. Ze refereert naar een interne denkoefening van de ombudsdienst. Toen de milieu-regelgeving werd goedgekeurd, heeft men normen opgesteld. Deze normen kan men – naar analogie van de verkeersregelgeving – beschouwen als een rood licht. Als iemand door het rood licht rijdt, zal de politie onmiddellijk een pv opstellen. In milieuwetgeving is men veel geduldiger, en zal men eerst aan de hand van instrumenten als raadgevingen en aanmaningen uitleggen dat men niet door het rood licht mag rijden. Dat is een goede eerste stap, maar mag vervolgens sneller opgevolgd worden door kordatere handhaving.

Ze kan geen uitspraak doen over de vraag of de bestuurlijke maatregelen beperkt worden tot gevallen met een laag milieurisico. De milieu-inspectie is hoofdzakelijk bevoegd voor klasse I, dat zijn de meest hinderlijke bedrijven. Over de onderliggende oorzaak voor het weinig gebruik van de bestuurlijke maatregelen kan ze niets zeggen. Het is een patroon dat al jaren terugkomt zoals blijkt uit de jaarverslagen van de milieu-inspectie.

De bestuurlijke dwangsom die recent heringevoerd werd, en enthousiast onthaald werd door het parlement, kan overigens enkel gekoppeld aan bestuurlijke maatregelen ingezet worden.

De klachten over het stookoliefonds zijn stilgevallen. In het verleden waren daar klachten over maar niet bijzonder veel.

Bart Weekers verduidelijkt dat de geluidshinder in de commissie Mobiliteit aan bod kwam omdat hij er daar de focus op wilde leggen bij de uiteenzetting van minister Weyts over zijn plan over de aanpak van de zware geluidsbelaste punten. Hij heeft niet de hele geluidsproblematiek willen analyseren. Rond geluid zijn er nog heel wat andere maatregelen. In die commissie werd toen niet snel geconcludeerd wat wit-zwart de oplossingen wel moeten zijn.

Het ligt in zijn aard om vanuit positieve verhalen te starten om die als trekkende voorbeelden te geven. Er zijn dertien beleidsdomeinen waarvan twaalf erin slagen om de onderrichtingen rond centrale klachtenrapportering toe te passen. Eén beleidsdomein doet dat niet. Er is ook maar een domein waarvan in het regeerakkoord staat dat er met een ombudsdienst gaat worden gewerkt. Het gaat in beide gevallen inderdaad om Omgeving. Als het even kan, probeert hij de beleidsdomeinen te tonen hoe collega's of andere beleidsdomein stappen vooruit zetten, in de hoop dat degene die onder de verwachtingen zit, kan of zal volgen.

Hij twijfelt er niet aan dat de omvorming naar een omgevingsdepartement nieuwe evenwichten zal geven. Of dit evenwicht voor handhaving dichterbij milieu of bij ruimtelijke ordening zal zitten, is voorlopig afwachten. Hij heeft een getuigenis gegeven van wat er in de dossiers van de ombudsdienst aan gegevens zit. Die dossiers worden doorgaans aangebracht door mensen die in een specifieke situatie zitten. Hij realiseert zich dat de plaats die men inneemt, bepaalt welke signalen er worden ontvangen. Het is belangrijk de verschillende invalshoeken te zien, met inbegrip van de invalshoek van de ombudsman.

De *minister* gelooft in zachte maatregelen. De harde handhaving is het sluitstuk van zowel ruimtelijke ordening als van leefmilieu. Haar uitspraak dat een aanmaning soms sneller kan effect hebben dan een harde maatregel, komt uit het verslag milieu-inspectie.

Er zijn heel wat geluidsnormen in VLAREM. Ze zijn heel sectoraal bijvoorbeeld muziekactiviteiten, windmolens, industriële sectoren enzovoort. Voor verkeer en mobiliteit zijn er geen specifieke VLAREM-voorschriften. Het is niet evident om daar een vaste norm op te kleven. Als er normen worden opgelegd, moeten die haalbaar zijn en moeten er maatregelen kunnen worden genomen. Ze is vragende partij om daar met Verkeer en Mobiliteit over na te denken. Verkeer en Mobiliteit hanteert een eigen geluidsnorm voor het plaatsen van geluidsschermen. Afhankelijk van het geluidsniveau is het Vlaanderen of de gemeente die de infrastructuur financiert. Er moet worden opgelet dat door bijkomende strikte regels de investeringen niet in het gedrang komen. Er moet een middenweg worden gevonden. De gegevens moeten door Verkeer en Mobiliteit worden aangebracht. Oplossingen voor geluidsoverlast door verkeer en mobiliteit zijn niet heel gemakkelijk. Geluidsschermen zijn niet altijd een oplossing. De minister begrijpt het pleidooi, maar ze vraagt enig

realisme aan de dag te leggen in verband met de uitvoerbaarheid. Ze staat open om dit verder te bekijken.

Lode Ceyssens verduidelijkt dat hij niet tegen handhaving is, zoals blijkt uit zijn talrijke inspanningen voor het invoeren van het as-builtattest. Handhaving is nodig omdat zowel bouw- als milieu-inbreuken hinderlijk of concurrentievervalsend kunnen zijn. Er moet vooral preventief worden gewerkt om te verhinderen dat nieuwe inbreuken ontstaan. Er is een enorm contentieux aan misdrijven uit het verleden. Er moet worden gestopt om daar slachtoffers bij te betrekken die niets met dat bouw misdrijf te maken hebben. Het Vlaams Parlement heeft met de verjaringstermijn daarin een duidelijke keuze gemaakt. Als er een democratische beleidskeuze is gemaakt, dan moeten de handhavers zich daar aan houden en niet alle mogelijke rechtsmiddelen uitputten om het onderuit te halen. Dat is een belangrijke zorg als er naar één handhavingssysteem wordt gegaan. Handhaving moet zich focussen op het voorkomen.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Axel RONSE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
EPC	energieprestatiecertificaat
pv	proces-verbaal
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (beleids- domein van de Vlaamse overheid)
VLAREM	Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning
VLM	Vlaamse Landmaatschappij